

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 29178183; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

Padomes sēdes protokols Nr. 5 (66)

Rīgā

2023.gada 02.oktobrī

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja I.Šteinbuka

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja vietnieks	M.Āboliņš
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	I.Golsts
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	A.Jakobsons
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	U.Kāsiks
<i>Sekretariāts –</i>	
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes jurists	I.Jansone

Uzaicinātā persona:

Vācijas Stabilitātes padomes Neatkarīgās konsultatīvās padomes priekšsēdētājs	Thies Buettner
---	----------------

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes juriste
2023.gada 02.oktobrī sanāksme sākas plkst. 12:00

I.Jansone

Sanāksmes atklāšana – I.Šteinbuka

Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) priekšsēdētāja I.Šteinbuka atklāj sanāksmi un izsludina sēdes darba kārtību.

Padome strādā daļēji attālināti un Padomes sēdē izskatāmos jautājumus apspriež tiešsaistes videokonferenču platformā *MS Teams*.

1. ES fiskālās pārvaldības reformas attīstība

Ziņo: T.Būtners

Padomes priekšsēdētāja I.Šteinbuka iepazīstina Padomi ar prof.dr. Thies Buettner (Tiss Būtners) no Vācijas, kurš ir Vācijas Stabilitātes padomes Neatkarīgās konsultatīvās padomes priekšsēdētājs, kuram ir arī liela ietekme ES fiskālās politikas veidošanā. Būtnera kungs ir laipni piekritis tikties ar Padomi, lai pārrunātu jauno ES fiskālās pārvaldības reformas attīstību, šodienas ekonomikas norišu kontekstā.

T.Būtners:

Kā jau ir zināms, tad Eiropas Komisija ir publicējusi ziņojumu par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, kas paredz ievērojami reformēt Eirozonas fiskālo regulējumu. Jaunās ekonomiskās pārvaldības galvenie mērķi ir sabalansēt parāda ilgtermiņu un ilgtermiņu ekonomisko attīstību. Pašlaik Eiropas savienībā tiek reformēts fiskālais regulējums un šis process kļuvis īpaši aktuāls Covid-19 atstāto sekū dēļ. Eiropas valstis arvien vairāk polarizējās attiecībā uz valsts parāda apmēru un tām politiski pieņemamo fiskālā regulējuma režīmu. Ir šaubas par jaunā regulējuma efektivitāti – ja "vecais" noteica skaidrākus fiskālos mērķus kvantitatīvā formā, tad jaunajā regulējumā ir lielāks uzsvars uz valsts pārņemamību ar ES institūcijām – vairāk subjektivitātes.

Vācijas gadījumā būtiska daļa fiskālo skaitlisko nosacījumu ir ierakstītas valsts konstitūcijā, līdz ar to jaunā fiskālā regulējuma ieviešana un integrēšana nacionālā likumdošanā prasītu arī konstitūcijas izmaiņas, kas ir tiesiski grūti paveicams uzdevums. Joprojām starp fiskālām institūcijām turpinās diskusijas par izlaides starpības pielietojumu – tā kā tas ir nenovērojams rādītājs un dažādas metodikas var dot dažādus skaitliskus rezultātus, joprojām nav vienota viedokļa par to – cik pamatoti ir balstīt fiskālos lēmumus šādā rādītājā. Šajā sakarā aktuāli kļūst arī sekojoši jautājumi:

- Dalībvalstīm nepieciešamas milzīgas investīcijas, ņemot vērā dalībvalsts klimata mērķus un ekonomikas dekarbonizāciju. Banku finansējumu piesaistīt tik ambicioziem mērķiem nav iespējams, tādēļ investīciju piesaiste tiek risināta caur valsts obligācijām. Vācija saskaras arī ar kvalificēta inženieru specializācijas personāla trūkumu un arī iedzīvotāju novecošanos, līdzīgi kā tas ir daudzās citās ES valstīs.
- Vācijas rūpniecības sektors saskaras ar ļoti augstām enerģijas izmaksām, kas slāpē Vācijas izaugsmi kopumā, jo ekonomika ir pamatā industriāla.
- Viens no enerģētikas risinājumiem varētu būt kodolenerģijas ieguves atsākšana, tomēr Vācijas likumdošana paredz, ka kodolenerģija nav "zaļā enerģija", pretstatā ES enerģijas veidu taksonomijai, kur kodolenerģija atzīstama par ekoloģisku. Tādējādi ekonomikas ilgtermiņa lielā mērā ir atkarīga no politiskās gribas un viediem ilgtermiņa lēmumiem.

I.Šteinbuka pateicas par sniegto informāciju un ierosina Padomes locekļiem uzsākt diskusiju izklāstīto jautājumu saistībā.

Inna Šteinbuka: Latvijas fiskālās disciplīnas likums atsevišķos savos pantos ir tieši saistīts ar ES fiskālās pārvaldības likumdošanu, tādēļ ES fiskālās pārvaldības reforma liks pārskatīt arī nacionālo likumdošanu. Pašlaik Latvijas fiskālais regulējums ir stingrāks par ES un ir liela varbūtība, ka šāda kārtība tiks saglabāta arī turpmāk.

Pašreizējais fiskālā regulējuma reformas periods lielā mērā atgādina laiku pēc globālās finanšu krīzes, kad apspriedē bija ļoti daudz teorētisku konceptu, kurus ne vienmēr varēja vienlīdz efektīvi piemērot visās dalībvalstīs. Eiropā pašlaik valda liela viedokļu dažādība, tomēr galvenās pretrunas veidojas starp dalībvalstīm ar augstu un zemu valsts parāda līmeni.

Pašlaik ES prioritātes ir Zaļais kurss, digitalizācija, mākslīgais intelekts u.c. jautājumi, kuri prasa lielas investīcijas gan infrastruktūrā, gan cilvēkresursos. Tāpēc fiskālā disciplīna, kā ierobežojošu nosacījumu kopums, nav galvenā prioritāte ES valsts valdību dienas kārtībā. Tomēr šāda attieksme var vēl vairāk pasliktināt to valsts stāvokli, kuru parāds ir augstāks par Māstrihtas kritērijos noteikto un radīt nevēlamus precedentus arī pārējo dalībvalstu kopienā.

Mārtiņš Āboliņš: Covid laiks iezīmēja zināmu atslābumu attiecībā uz fiskālo nosacījumu

ievērošanu un pašlaik nav viegli atgriezties pie disciplīnas ietvara, pat tādām disciplinētām valstīm kā Latvija. Ir nākuši arī jauni izaicinājumi saistībā ar drošības situācijas pasliktināšanos un tas liek kāpināt izdevumus, vienlaikus brīvāk pieejot strukturālās bilances saturam un tajā iekļaujamajiem elementiem. ES jaunās fiskālās pārvaldības projekts paredz garāku dalībvalstu budžetu plānošanas periodu (5 gadu garumā), tomēr mēs redzam cik strauji situācija var izmainīties pat viena gada periodā, tādēļ šādas pieejas ieviešana varētu nest grūti prognozējamus rezultātus.

Ulo Kāsiks: Igaunijas prakse fiskālā pārvaldībā līdzīgi kā Latvijai ir striktāka nekā ES. Līdz ar to, fiskālo nosacījumu pārejas periodā tiek meklēts konsensus, starp nacionālo valdību un Eiropas komisiju, attiecībā uz pieļaujamo izdevumu apjomu un deficīta apmēru. Igaunija gan ir izdevīgākā pozīcijā, pateicoties ļoti zemaļam valsts parādam, un vienlaicīgi ir pilnīgs pretstats valstīm, kurās parāds pārsniedz 100% no IKP.

Ivars Golsts: Ņemot vērā, ka pašlaik ekonomika visā pasaulē stagnē un iztrūkst konsensus daudzos jautājumos saistībā ar fosilo un atjaunojamo enerģiju, paredzams, ka aktualizēsies jautājums par Zaļā kursa ieviešanas termiņu pagarināšanu. Ir nepieciešami saprātīgi termiņi un pārdomāti politiski lēmumi, kas nenoslāpēs jau pašlaik novājināto ES valstu ekonomikas attīstību.

I.Šteinbuka pateicas visiem Padomes locekļiem par diskusijas laikā izteikto viedokli un apkopojot iepriekš runāto, Padome **n o l e m j:**

Nolēma:

- 1.1. Pieņemt zināšanai sniegto informāciju par jauno fiskālo regulējumu un tā attīstības aktualitātēm.
- 1.2. Uzdot Padomei un sekretariātam aktīvi iesaistīties Latvijas fiskālā regulējuma reformēšanā un, saistībā ar ES fiskālās pārvaldības reformu, sekot līdzi Latvijas fiskāla regulējuma izmaiņām.

I.Šteinbuka – par
 A.Jakobsons – par;
 M.Āboliņš – par;
 I.Golsts – par;
 U.Kāsiks – par.

2023.gada 02.oktobra sanāksmi slēdz plkst. 15:00.

Padomes priekšsēdētāja	I.Šteinbuka
Sēdes sekretāre	I.Jansone
Padomes sekretāra vīza	N.Malnačs
I.Jansone 29495878 Inga.Jansone@fdp.gov.lv	